

PEȘTERA URȘILOR

unicat în România

DE MARIAN ENE

Încă din secolul al XIX-lea, temerarii au încercat să exploreze adâncurile de taină ale Munților Apuseni. Cu multe mii de ani înaltimea lor însă, „Omul de Vârtoș” sau „Familia din Ciur-Izbuc” erau locuitori ai peșterilor din acești munti. Cercetarea detaliată, științifică, a reliefului carstic, și îndeosebi a celui endocarstic (de adâncime), a început cu adevărat după 1900, când oameni de știință români și străini, cum ar fi Emil Racoviță, Emm. de Martonne, au făcut cunoscute frumusețile carstice ale Apusenilor.

Pe flancul vestic al Munților Bihor, în satul Chișcău, pe versantul stâng al Văii Crăiasa (afluent al Crișului Negru), la o altitudine de aproximativ 480 m, se deschide gura uneia dintre cele mai cunoscute peșteri din România, Peștera Urșilor. Pe pîntenul nordic al Dealului Măgurii, situat între Valea Peșterii, la vest, și Valea Brusturilor, la est, înainte de amenajarea peșterii exista o carieră de calcar marmurean. În anul 1975, în urma lucrărilor de exploatare, a fost făcută o deschidere a unui gol subteran, cu o lungime a galeriilor de peste 1500 m, dispuse pe două niveluri. În același an, după o primă explorare a cavității de către un grup de speologi amatori din orașul Ștei, se ia hotărârea ca această peșteră, numită Peștera Urșilor, datorită scheletelor de urs de peșteră (*Ursus spelaeus*) găsite, să fie amenajată pentru vizitare. Aici se poate ajunge părăsind șoseaua națională (DN 76), ce leagă Deva de Oradea, în dreptul localității Sudrigiu, la 70 km de Oradea și la 10 km de Ștei, și îndreptându-ne, cale de 14 km, spre satul Chișcău. În anul 1980, sub îndrumările directe ale Institutului de Speologie „Emil Racoviță”, în colaborare cu Muzeul Țării Crișurilor din Oradea, Peștera Urșilor

Domuri stalagmitice din Galeria „Emil Racoviță”

este amenajată după standarde internaționale și introdusă în circuitul turistic.

La intrarea în peșteră a fost construit un pavilion cu trei niveluri (casa de bilete, sala de așteptare, un muzeu speologic și un mic punct de vânzare de obiecte artisanale, cărți etc.). Lungimea totală a traseului vizitabil este de 850 m, amenajarea cuprinzând o alee betonată și o instalație de iluminare electrică, astfel încât vizitarea peșterii se poate face fără echipa-

ment specific. Sistemul de iluminare a suportat mai multe îmbunătățiri, deoarece corpurile de iluminat inițiale emanau o temperatură ridicată, ceea ce a dus la apariția unui fenomen de degradare a concrețiunilor din peșteră. Pentru a elimina acest fenomen, au fost montate corpuri de iluminat „reci”, care nu degajă căldură. Vizitarea celor 850 de metri de galerie amenajate se face în aproximativ 45 de minute, la o temperatură aproape constantă, de 10 grade C, grupurile

organizate de turiștii fiind însoțite de ghizi pregătiți, care oferă informațiile necesare. La intrarea în peșteră, în interiorul Pavilionului este amenajată o colecție de exponate în strânsă legătură cu obiectivul ce urmează a fi vizitat.

Galeria oaselor

Cei 1500 de metri de galerii, dispuși pe două niveluri de carstificare, au o configurație în general rectilinie, iar ramificațiile importante lipsesc.

Nivelul superior are o lungime de 800 m, acesta fiind nivelul amenajat pentru vizitare în totalitate, ca urmare a concrețiunilor carstice originale și variate, de o frumusețe deosebită. Această în această galerie se face printr-un pavilion construit și, apoi, printr-o galerie artificială de 12 m.

După ce traversăm acest tunel, pătrundem în **Galeria Oaselor** - denumire ce se datorează faptului că aici au fost găsite multe cranii de urs, ce sunt răspândite pe podea, care este și galeria cea mai îngustă a nivelului superior, media lățimii sale fiind de circa 2,5 m. În această galerie, numită de unii și **Galeria Urșilor**, se găsesc aproximativ 1500 de fragmente de oase, piese din schelete de urs de peșteră, 140 de cranii și culcușuri ale acestor animale preistorice, din era glaciară. În acest sector, concrețiunile de peșteră aproape lipsesc, remarcându-se totuși câteva baldachine suspendate pe pereți.

După ce parcurgem circa 150 de metri, pătrundem într-un sector larg al Galeriei Oaselor - o sală unde bolta se ridică până la aproape 20 de metri înălțime și care poartă numele „La Intersecție”. De aici se desprind două galerii, dintre care una ne îndrumă

Colții de balenă
(Galeria „Emil Racoviță”)

pașii spre spațiul vast al **Galeriei „Emil Racoviță”**, înaltă până la 10 m și cu lățimi ce ating uneori 15 m.

Aici, în decursul timpului, apa a modelat concrețiuni calcaroase de o rară frumusețe. Prelingerile de pe pereți, tavan și podea au făcut să apară forme dintre cele mai diverse, pe care poate nici imaginația bogată a omului nu le-ar fi putut născoci: coloane stalagmitice, stalactite tubulare, draperii, gururi, lumânări etc., îmbrăcând aproape cu totul galeria. Pe planșeu regăsim un covor vălurit de calcit, ce permite formarea de mici bazine și de ochiuri cu apă cristalină. Impresionează stalagmitele fosile, dantelate, cu grosimi de peste 1 m, stalactitele excentrice, generate de deplasarea picăturilor de alimentare sub influența curenților de aer, stalactitele de tip „macaroane”, vermiculațiile.

Altarul subteran

Revenind în punctul „La Intersecție”, ne continuăm incursiunea prin cea de-a doua galerie, ce se deschide în dreapta, având un traseu paralel cu cel al „Galeriei Oaselor”.

Datorită formațiunilor spectaculoase ce îmbracă forme mai puțin obișnuite, de un farmec deosebit, această gale-

Gururi cu apă

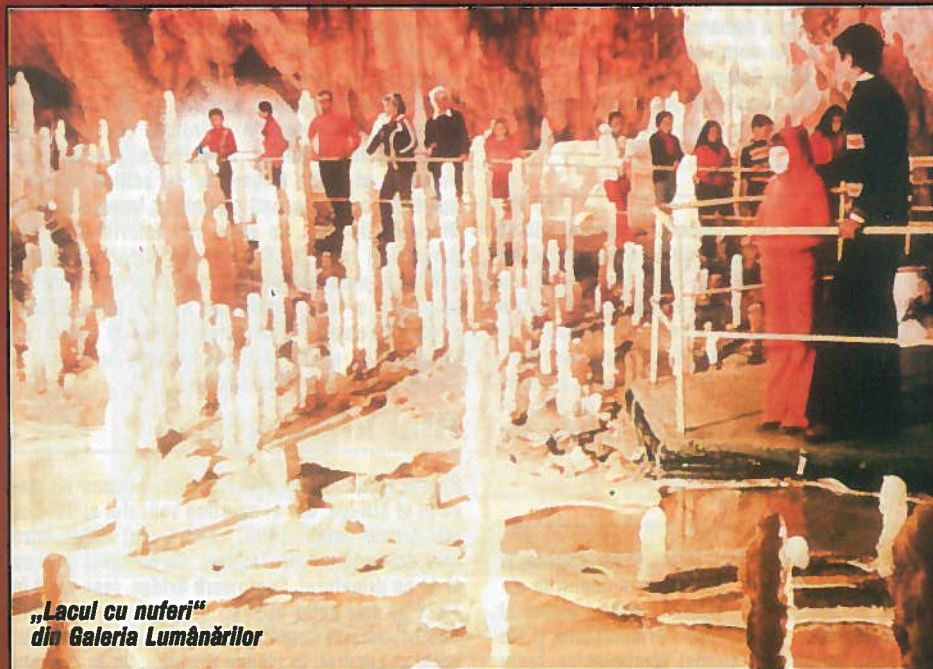
rie poartă numele de „**Galeria lumânărilor**”. O multitudine de stalagmite, de un alb strălucitor, calcitul depunându-se neregulat pe flancurile lor, ca și cum ceara ar fi curs sub flacăra fierbinte a unor lumânări, îmbracă tavanul peșterii. Spre capătul galeriei, turistul se simte „copleșit” de desimea acestor concrețiuni calcaroase. De aici, printr-o galerie artificială de aproape 20 m, părăsim traseul vizitabil al peșterii și ajungem la suprafață.

Un schelet perfect conservat

Peștera mai are însă un nivel, așa cum am amintit anterior, și anume **Nivelul inferior**. Acesta este însă declarat rezervație științifică, nefiind permis accesul publicului. Este un nivel activ, reprezentând actualul drenaj al cursului subteran de apă ce a modelat acest complex carstic, infiltrațiile de apă de la suprafață provenind din cursul superior al Văii Brusturilor. Apele reapar la suprafață prin mai multe locuri, cum ar fi Huda de la Chișcău sau prin câteva izvoare ce debuzează în Valea Crăiasa.

În continuarea Galeriei „Emil Racoviță”, la un nivel cu 17 m mai jos însă, se desfășoară, pe o lungime de circa 700 m, **Galeria inferioară**. Nu este la fel de spectaculoasă ca și celelalte galerii din Nivelul superior, aici regăsim doar câteva masive de calcit de proporții impunătoare. În schimb, aici se găsesc niște urme deosebite ale prezenței și activității ursului de peșteră (culcușuri și urme de gheare), dar și un schelet aproape complet de urs, ale cărui părți componente s-au păstrat în conexiune anatomică aproape perfectă. Este un caz unic pentru carstul din România, puține cazuri fiind cunoscute în lume. Tot aici au fost descoperite fosile de capră neagră, ibex, leu de peșteră și hienă de peșteră.

În peisajul carstic românesc, Peștera Urșilor rămâne un punct de atracție unic, deosebit, care beneficiază și de o amenajare turistică de excepție, ceea ce ne îndeamnă să îi cercetăm tainele rămase secrete timp de atâtea mii de ani.

„Lacul cu nuferi”
din Galeria Lumânărilor